

Suomen *poloinen* ja *polkea*

Itäsuomalais-kalevalaista alkuperää oleva suom. sana *poloinen* 'raukka, parka' näyttää toistaiseksi olevan tyydyttävää selitystä vailla. Tosin Vilho Rikkinen on »Uuden Suomen» Sunnuntailiitteessä 1939 n:o 4 koettanut osoittaa sanaa venäjältä lainatuksi verraten sitä ven. *polon* 'sotavankeus'-sanaan, mutta tämä selityskoe ei ole hyväksyttävissä sen paremmin semantiikan kannalta — se edellyttäisi merkityksen 'sotavankeus' kehittymistä adjektiiviksi 'parka' — kuin äänteellisestikään, se kun pakottaisi olettamaan venäjän *-n:n* käsittämistä suom. sijapääätteeksi ja sen eliminoimista suom. vartalosta. Myöskään Aimo Turunen ei puolestaan lisää mitään etymologista huomautusta, esittäessään Kalevalan sanakirjassa tämän sanan sukulaisineen, sikäli kuin niitä tavataan Kalevalassa. Hän on Kalevalasta poiminut seuraavat tähän yhteyteen kuuluvat *polo*-vartaloiset sanat: *polo* 'onnettomuus, kurjuus', *poloinen* 'onneton, viheliäinen, kurja', *polon-alainen* 'onne-

ton, kurja', vieläpä verbin *polotella* 'valitella kurjuuttaan' (esim.: »Läksi itkien kotihin, polotellen pohjoiseen», Kalev. 43: 375—6).

Suom. sanakirjoista mainittakoon seuraavat tiedot: Gananderilla adj. *poloinen*, *sen* ~ *polo*, *lon* 'arm, eländig, miser', »joudun vahingoon polonen poika» = 'jag stackars man blef olyckelig' (verrattu synonyymeihin rukka, parka, huntu, pätönen), »voi! minun polosen pojan» = 've mig ymckeliga, olyckeliga', »voi! minua polosta!» = 've mig eländigan', »en tiijä polonein poika» = 'jag usle vet ej', »tuoll' on poikani polosen» = 'min eländas son är där', »polosella pohjan maalla = 'det ömckeliga', Renvallilla *polo*, *on* ~ tavallisempi *poloinen*, *isen* 'miser, misellus', 'armselig', »voi sinua poloista» = 'vae tibi infelici', Lönnr. *polo* 'olycka, elände, nöd; olycklig, eländig, usel, arm varelse, stackare', deminut. *polonen*, »voi polosta» = 'stackars kräk!', adj. *poloinen* 'arm, usel, eländig, olycklig, jemmerfull, beklagansvärd', josta ominaisuudennimi *poloisuus* 'eländighet, uselhet' ym., Lönnr. Lisäviikko *polospoika* 'stackars gosse'.

Suom. kansanrunouden edustusta valaistakseni otan muutamia tyypillisiä esimerkkejä Länsi-Inkerin runoista: SKVR III: 1 s. 100 (n:o 211 r. 78—9, Soikkola) Oi mie poloinen piika, Polo piika pikkarainen, s. 102 (n:o 213 r. 26 Soikk.) Kuin tietään mie poloinen, s. 107 (n:o 220 r. 32, Soikk.) Niin luulin poloinen piika, (r. 35) . . . mie poloinen, s. 412 (n:o 765 r. 8—9, Narvusin Kulla) Ku tein mie polone, Tein polon alanel!, s. 516 (n:o 984 r. 16, Joenperä) Ai miä poloine poika! s. 160 (n:o 299 r. 84, Narvusi) Poloi maahan luotteleet, s. 276 (n:o 509 r. 14—15, Kattila) Voi mie poloinen poika, Voi mie polonalainen! s. 489 (n:o 933 r. 89, Narvusi) Kengitin mie polone piika, s. 527 (n:o 994 r. 4, Narvusi) Ympäri poikaa polosta, s. 590 (n:o 1170 r. 1, Soikk.) Mihe jovvuin miä polloin, s. 600 (n:o 1186 r. 52, Soikk.) Meroin miä pohjasta polloin, Someresta sortopiika, s. 601 (n:o 1188 r. 41, Soikk.) Oi miä polloin piika! s. 611 (n:o 1195 r. 57, Soikk.) Oi miä polloin piika. Edelleen Keski-Inkerin kansanrunoista SKVR IV: 2 s. 317 (n:o 2048 r. 17—18, Hevaan Lenttisi) Kussa myö polloiset, Missä polon allaiset, s. 387 (n:o 2147 r. 4—5 Hevaan Tönttölä) Ku kuolet niin miä polloin Ja miä polon allain, (sama runo r. 20—21) Ku vieretin miä polloin Ja polon allain. *Poloinen* ja *polonalainen* 'onneton' sanojen käyttöön nähden Kantelettaressa ks. esim. Kanteletar¹⁰ (1942) s. 358 sananselityksiä. Inkeriläisistä runoista *polonen* on vaeltanut lainana vatjalaisiinkin runoihin, vrt. SKVR IV: 3 717 (n:o 4631 r. 35, Kattila, Lönnrotin muistiinpanema) Oipa mie polonen poika. Kalevalassa kuvastuvaa *polo(i)nen* sanan viennakarjalaista käyttöä valaisevat esim. seuraavat SKVR I: 3 nidoksesta poiimitut sattumanvaraiset esimerkit: s. 9 (n:o 1290 r. 17, Ponkalaksi) En t'iijä poloine poika, ibid. (r. 44) poloine poika, s. 13 (n:o 1300 r. 15, Uhut)

Polosiksi päivikse[ni], s. 15 (n:o 1308 r. 25, Valasjoki) En tiijä poloine poika, En poika polon alaiñi, s. 32 (n:o 1390 r. 1—2, Vuokkiniemi) Voi milma poloista miestä, Poikoa polon alaista, s. 335 (n:o 1188 r. 31, Kostamus) Voi on poiki[ani], pol[oinen], ibid. (n:o 1890 r. 1, Vuoninen) En tieä poloinen poika, s. 374 (n:o 2008 r. 6—7, Latvajärvi) *Parempi min[un] polosen Sanan seppänä olisi. Lopuksi joitakin esimerkkejä myös SKVR I: 2 nidoksesta: s. 405 (n:o 956, johdanto, Kellovaara) Voi poloisen päiviäni, kuin makain emoni lapsen, s. 407 (n:o 957 r. 106 Kellov.) Mium polo^{iz}em piädä vasseñ, s. 421 (n:o 964 r. 20—21, Jyskyjärvi) Voi milma poloista poikoa, Voi poikoa polon alaista, s. 568 (n:o 1098 r. 140, Akonlahti) Minne sai poikani polosen, (r. 138) Voi polosen poikoani, s. 527 (n:o 1044 r. 32—33, Kivijärvi) Kalle päättään kallisteli, Polo puilla polvin pyöri (jos tällä tarkoitetaan 'poloista Kallea?').

Sanakirjasäätiön arkistosta saamiene tietojen mukaan on suomen kansankielestä *poloinen* 'rukka, raukka' muistiin merkitty Suomenniemeltä, Impilahdelta, Kurkijoelta, Kontiolahdelta, Puolangalta ja Kuhmosta (SS:n päälippaan mukaan¹). Karjala-aunuksen sanakokoelmissa tästä adjektiivista seuraavat tiedot: *polo|ñe, -ne, -ñi, -ni* 'poloinen, raukka' Salmi, Impilahti, Ilomantsi, Suistamo, Uhtua, Vuokkiniemi ja *poloine* 'onneton' Säämäjärvi. Edelleen niissä on vielä eräitä tietoja *polonalainen* liitännäisestä: *polonalaiñi* 'rukka' Uhtua, muualla mm. merkitykset 'surullinen, murheellinen', P. Pohjanvalon Salmin murteen sanakirjan täydennysosassa tavataan *polo|ñe zil* 'poloinen, kurja, onneton, raukka'.

Polo(i)nen-pesyeen selitystä etsittäessä ovat luonnollisena lähtökohtana suom. *polkea* verbin ja siitä johdetun (*polku* ~) *polko* sanan eräät merkitysvivahdukset, jotka *poloinen* pesyeellä erittäin läheisinä tavataan inkeriläisissä kansanrunoissa; vrt. ensiksikin SKVR III:1 s. 156 (n:o 295 r. 1—5, Soikk.) *Sill' mie laulan, jott' oon laitto, Sill' mie vierin, jott' oon verto, Sill' mie poimin, jott' oon polku, Laitto on lapsi vanhempainen, Polku on poikoinen isoinen, . . .*, missä *polku* ilmeisesti merkitsee 'poljettua, halveksittua, »laitettua», moittittua' ja on sisällykseltään hyvin lähellä *polo(inen)* sanan ja ylempänä todetun liitännäisen *polonalaisen* merkitystä. Että inkeriläisessä runoudessa myös itse *polkea* verbiä on käytetty merkityksessä 'moittia, »laittaa», halveksia', näyttää selviävän seuraavista säkeistä, joissa *polkea* ja *polkija* ovat *laittaa* ja *laittaja* sanojen kertosanoja: SKVR III: 1 s. 239 (n:o 431 r. 3—6, Soikk.) Kuka laittoi lahjojani, Polki puolan marjuttaani? Tuokaa laittaja tupaan, Polkiaini porstupaani! ja s. 240 (n:o 431 r. 8 ja 36, Soikk.) Paan panimen polkialle (= moittijalle). Myös karjalaisella kielialueella, missä *polo(inen)* tavataan,

¹ Sitä paitsi on SS:n kokoelmissa runsaita tietoja suom. kalastustermistä *polo* (Lönnr. polo I 'flöte, nätmärke jne.'), joka ei ole etymologisessa yhteydessä adj:n *poloinen* kanssa.

on *polgie* (*polkie*) verbillä tunnettu merkitystehtävä 'halventaa (moittia?)', vrt. esim. Pohjanvalon sanakirjassa (täydennysosassa) *Ainos häi tostu polgoo* 'halventaa' s.v. *Polgie*. Tätä merkitystä lähellä ovat myös karj. (Genetzin TVKK sanaluettelon mukaan) johdannainen *polgo* 'polku, tappio' (milma šoatettih *polgoh*) ja Salmin (Pohjanvalon m.t. mukaan) *polguhindu* (esim.: Polguhindu oli sil hebozel) sekä lopulta ehkä myös inkeriläisrunojen *polkumies* liitännäisellä, jos sen merkitys lieenee 'häviö-, tappiomies (?)', vrt. SKVR III: 1 s. 285 (n:o 528 r. 50—51, Soikk.) »Vai oot polkumies pelistä?» En o polkumies pelist[ä] sekä s. 486 (n:o 926 r. 7—11) *polkukauppa*: Ku tein miä poloine, Tein miä itse itselleni, Iäkseeni itkukaupan, Ajakseni naurukaupan, Polvekseni polkukaupan! Sama taikka läheinen kuvaannollinen *polku* ja *polkea* sanojen käyttö on tuttu myös suomen kielen alueelta; vrt. Gananderilla *polkuna pitää* 'undertrycka, hålla tilfota tråd', *polusta se meni* 'for för intet, man fick ingen ting där före' (Bothn.), *se menea polusta* 'går så gott som för-loradt, för intet, in vanum recedit' jne., Renvallilla *poljen, lkea* mm. merkityksessä 'opprimo, vilipendo, underdrücken, gering schätzen', *polkee kauppa* 'merces vituperat, rejicit, vilipendit', *älä köyhää polje* 'pauperem ne deprimas nec contemnas', *polku, lun, loun* ~ *polko, lon, lvon* sekä konkreettisessa merkityksessä 'res pede calcari solita' että abstraktisesti 'nullius pretii, flocci habenda', saksaksi 'etwas Geringgeschätztes', *menea polusta* 'in vanum recedit, nihili valet', *pitää polkuna* 'nauci censet, vilipendit', Lönnrotilla *älä köyhää polje* 'förtryck ej den fattige!', *p(olkea) hintaa* 'slå af (priset)' ja lopulta yleisesti käytetty *polkuhinta* 'vanpris, rampris, underpris'. *Polku* 'poljettava' abstraktisesti käytettynä tavataan myös Kantelettaressa kts. Kanteletar¹⁰ ss. 358 (sananselityksiä) ja 129 (II: 96 »pojistansa miehen polku, tyttärestä lääninlautta, miniästä mieliharmi»). Esittämiämme suomalais-karjalaisia *polku* ~ *polko* sekä *polkea* sanojen abstraktisen merkityksen sisältäviä käyttötappauksia silmällä pitäen on melkein pakko olettaa, että *polo(i)nen* ja *polon-alainen* kuuluvat samaan yhteyteen, niin että ne ovat suom.-karj. *polko* sanan johdannaisia resp. liitännäisiä ja merkitsevät alkuaan 'halveksittua, väheksyttyä, moitittua' tai kenties (kuvaannollisesti) 'poljettua, sorrettua' (vrt. inkeriläisrunoissa *polloin* ~ *sortopüka*).

Klusiilin kato *polo(inen)* tapauksessa on tosin epäodotuksenmukainen, varsinkin koska se näyttää kaiketi olevan itäsuom.-karj. alkuperää. Tähän nähden on oletettava heikon asteen yleistystä, siis samaa, joka esim. laajalla itäsuom.-karj. alueella, kaukana ahtaasta länsisuomalaisesta heikkoasteisuus-alueesta on *i*-loppuisen diftongin edessä tapahtunut sanassa *hevonen, hevönen, hevoinen* jne. (ks. esim. Kettunen Suomen murteet III, kartta n:o 89). *Polko* nominista johdetussa alkuperäisessä **polkoinen* adjektiivissa on varsinkin yksikön partitiivi saattanut olla heikkoasteisuuden lähtökohtana, erittäinkin kun

partitiivia on runsaanlaisesti viljelty (huom. *voi minua poloista!*) ja etenkin karjalassa heikkoasteinen partitiivi *po.* sanatyypissä on edelleenkin vallitseva, vrt. esim. *müüdä|ñe -ñi* — partit. *müüväistä, mussikka|ñe, -ni* — partit. *mussikaista* Genetzin TVKK 198. Mutta myös eräät liitännäiset (vrt. ylempänä *polospoika, polonalainen*) ovat saattaneet olla mukana analogista asteyleistystä aiheuttamassa, kenties myös *polko* vartalosta johdettu verbi (Lönnr.) *polottaa*, frekv. *polotella* 'göra eländig, bringa i nöd; jemra sig, klaga jne.', jos se on iältään riittävän vanha. *Poloinen* merkityksessä 'raukka, parka' etääntyi siksi kauas suom.-karj. *polgie* verbin ja sen johdannaisten yleisimmin tunnetusta merkityksestä 'trampa, calcare' jne.), että myös äänteellinen differentioituminen oli suorastaan tarpeen.

Tuo *polkea* verbin abstraktinen merkityspuoli, josta olettamamme *polo(i-nen)*-pesyeen kehitys on lähtenyt, on ims. kielissä hyvin vanha, todennäköisesti jo kantasuomen murteista kotoisin. Lyydissä ja vepsässä ei siitä näytä olevan jälkiä, sikäli kun käytettävissämme olevista lähteistä käy ilmi. Siellä näyttää esiintyvän yksinomaan konkreettinen merkitys 'trampa, calcare', vrt. lyyd. *po|ageda, -ugeda* 'polkea, astua, tallata' Kujolan Lyydiläismurteiden sanakirjan mukaan ja veps. *poukta, poukta, puukta* jne. 'polkea', 'sötkuda' Kettunen Löunavepsa häälik-ajalugu I—II [sanaluettelo ja itse teoksessa passim] sekä Tunkelon Vepsän k. äännehistoria esim. ss. 428 (242, 1) ja 434 (247, 3)]. Samoin on asian laita myös vatjassa ainakin Kettusen Vatjan kielen äännehistorian² s. 54 (107) mukaan: *ezreit* *pe|agettäs* '(ohria) poljetetaan hevosilla, puidaan'. Mutta virossa ja liivissä on päinvastoin *po.* verbin abstraktinen merkityspuoli nykyisin melkein yksinomainen, vrt. vir. (Wied.) *pölgama (pöläta), pölgma, pölustama, pölgastama, polustama* 'verachten' ja liiv. (Kettunen, Liv. Wb., etymologisine huomautuksineen) *pölgō, p lōgō* 'schmähen, lästern, tadeln, verachten', ks. myös s.v. *pölgijī, pölgī*. Virolaisen kielialueen läntisimmältä sivulta Saarenmaalta on sittenkin myös tietoja *po.* verbin konkreettisesta merkityksestä 'polkea riittä' (vrt., että vatj. *fe|age|tā* verbi sekin kuuluu riihiterminologiaan); Saarestella on sieltä (Suomi 106: 3 s. 25) *pölgama (pölgema, pölkima)* '(pahmast) tallama', (Kihelkonnän pit.) *pölged* 'rabatud ja siis veel tallatud rukis'. Sama merkitys esiintyy (abstraktisen rinnalla) myös Gösekenillä hänen etupäässä luoteisvirolaisessa Manuctio-teoksessaan, vrt. s. 418 den Haber treten | *pölcema* ja saman t. Supplementum-osassa (lisäyksenä sivuun 120) auss-treten | *errattallama*, den Haber oder Gersten | *errapolckema*, ja saarenmaalaisena tuntee Wiedemannin sanakirjakin *pölgema = pölkima* 'Sommergetreide austreten (dreschend)'. Riihiterminä on *po.* verbi ims. kielissä melko vanha, sillä paitsi länsivirossa ja vatjassa se tavataan merkityksessä 'puida' myöskin liivissä, vrt. Kettunen Liv. WB. *pol'itš, p"ol'itš* 'korn dreschen

(= s. *poljettaa* 'treten lassen') ja Setälän teksteissä SUST 106 Piza s. 324 *nu^opuolta* 'pui valmiiksi', 325 *nu^opuoltabed* 'puivat valmiiksi'.

Virossa tämä verbi on murteittain ja kirjakielessä verrattain myöhään siirtynyt supistumaverbeihin (tyyppi *pölgama*, *pöläta*, samoin kuin *sülgama*, *süljata* ~ sm. *syлкеä*).¹ Vanhassa (luoteisvirolaisessa) kirjakielessä se on vielä melkein kauttaaltaan *e*-vartaloinen, vrt. esim. G. Müllerillä SbGEG XV s. 229 *üchex eike errapolgkmesse Jnimessex* (= yhdeksi aivan halveksituksi ihmiseksi), Gösekenin *Manuctio* s. 423 *verachten* | (*contemnere*) *laitma* | *pölgkma*, 431 *verschmähen* | [*aspernari*] *pölgama*, A. Thor Helle *Kurtzgefasste Anweisung* s. 179 *pölgma* 'verachten' jne. Virossa tavataan (Wied.) myös *pölg* (gen. *pölu*) 'Schmach, Verachtung' (= suom.-karj. *polku* resp. *polko*) substantiivista johdettu adj. *pölgne* 'verächtlich, verachtungswerth, joka tarkoittaa vastaa olettaamme suom.-karj. **polkoinen* adjektiivia.

Polkea verbin abstraktisen merkityspoolen vanhuutta todistaa myös lappi, jossa esiintyy mm. *boalgat* 'verleumden', siis ims. 'moittia, »laittaa», halveksia' merkitystä erittäin lähellä oleva semanttinen todistuskappale. Muista etäsukukielistä (ostj.,? sam.), mikäli niistä esitetyt sanat etymologisesti kuuluvat ims. *polkea*-verbin yhteyteen, on tietoja yksinomaan konkreettisesta merkityspoolesta (vrt. esim. ostj. 'stossen, stechen'), ks. esim. Setälä SUSA XXX₅ s. 77 ja FUF XI Anzeiger s. 106.

Mitä merkityksenmuutokseen 'polkea' > 'halveksia yms.' tulee, niin sille löytyy paralleleja muistakin kielistä. Huomattakoon esim. latinan *spernere* 'zurück-, fortstossen, verschmähen, verachten' verbiä, jonka vastine eräissä muissa ieu. kielissä merkitsee 'mit dem Fusse stossen', 'mit den Füßen ausschlagen', siis 'potkia' yms. konkreettista (vrt. mm. ruots. *sparka* 'potkia'), ks. Walde-Pokorny Vgl. Wb. II ss. 668—9.

Lopuksi emme voi tässä yhteydessä sivuuttaa suom. kansanrunouden *piloinen* adjektiivia sukulaisineen, jotka usein esiintyvät *pola(i)nen* sanan synonyymisina kertosanoina. Vrt. inkeriläisissä kansanrunoissa SKVR III:1 s. 38 (n:o 80 r. 14, Narvusi) En tie piloinen piika, s. 277 (n:o 510 r. 21—22, Kulla) Voi mie poloinen poik[a], Voi [mie] pilanalainen! s. 369 (n:o 692 r. 42—43, Narvusi) Ai miä piloine piika, Mitä tein mie piloine, s. 441 (n:o 829 r. 7, Narvusi) Siis mie kuuntelin pilone, s. 404 (n:o 750 r. 17—18, Kulla) Ai mie piloine piika, Ai mie pilon alaine, s. 472 (n:o 894 r. 5, Narvusi) Kui loi miun piloisen (s.o. pojan!), 438 (n:o 820 r. 22, Narvusi) Lähen piiaksi pilone, Onnetoin orjuue, s. 482 (n:o 917 r. 63—64, Narvusi) Ku tein miä piloine Ja tein pilon alaine! s. 484 (n:o 920 r. 17—18, Joenperä) Oi miä piloine

¹ Siihen on luultavasti osittain ollut syynä se, että *e*-vartaloinen *pölgma* (ainakin pohjoisvirossa on heikkoasteisissa taivutusmuodoissaan (vrt. *pölen*, *pöled* 'poljen, poljet' jne.) tullut homonymiseksi *pölema* 'palaa' verbin vastaavien muotojen kanssa.

tyttö Ja miä piloine piika! s. 490 (n:o 936 r. 2, Narvusi) Ku tein mie pilloine, s. 535 (n:o 1025 r. 8, Narvusi) Mie piloine paljo laulan, vrt. myös Lönnr. *pilonen* 'arm, fattig, klen, svag, stackars (polonen)', »voi miä pilonen piika« = 've mig arma flicka' (ilmeisesti sekin kansanrunoudesta peräisin). Tämä *pilo(i)nen* näyttää yksinkertaisesti olevan *pilo(i)nen* sanan alliteratiivinen toisinto, joka on tietenkin voinut kehittyä semmoisissa yhteyksissä kuin *piloine piika*, *mie piloine*, siis ensi tavussa *i*-vartaloisten sanojen naapuruudessa. Mutta toiselta puolen semmoisissa tapauksissa kuin *pilanalainen* se saattaa myös olla yhteydessä suom. (Lönnr.) *pila* 'guckel, narri, lek, skämt, hån' sanan kanssa, vrt. myös pohjoiskarj. TVKK s. 124 *pila*: *piloikseh* 'pilalla'. Saman tien sopinee huomauttaa samaa vartaloa olevan *pilata* verbin esiintymisestä *piika* sanan naapuruudessa karj. kansanrunoissa: SKVR I:3 s. 52 (n:o 1467 r. 7—8, Uhut) Kylän naisten nauratella, Kylän piikoen pilata. Toisen tavun *oi*-diftongi (ei *-ai!*) po. adjektiivissa sittenkin näyttää viittaavan siihen päin, että *pilo(i)nen* alunperin ehkä todennäköisemmin on muodostettu *pilo(i)sen* toisintomuotona ja vasta myöhemmin joskus assosioitunut *pila* sanaan. Kalevalassakin esiintyy *pilo(i)nen* merkitsemässä 'onnetonta, kovaosaista' (ja siis luultavasti myös vienankarj. kansanrunoissa, vaikkei niistä satu olemaan poimintoja), ja sen on siellä katsottu olevan alkusoinnun aiheuttama muunnos sanaa *poloinen*, ks. Turunen, mts. 220. Samoin on jo aikaisemmin selitetty myös Kantelettaressa¹⁰, s. 358 siellä tavattava *Piloinen* (Kantel. II: 33 *ehkä mie, piloinen piika*).

JULIUS MÄGISTE

Finn. *poloinen* 'armselig'

Das etymologisch dunkle ostfi.-kar. Wort *piloine(n)*, *piloine* 'armselig, armer Teufel' (beliebt u.a. in der Kalewala und in der Volkspoesie) und seine Sippe werden vom Verf. mit dem ostseefi. Verb, welches im Fi. als *polkea* 'treten', im Weps. als *poukta* usw. 'ds', im Estn. als *põlgama*, *põlgma* 'verachten' und (dial.) 'dreschen, das Getreide mit dem Fuss austreten' usw. belegt ist, etymologisch verknüpft. Im Fi. und Kar., insbesondere in der ingermanländischfi. Volksdichtung, gibt es Beweise dafür, dass das von diesem Verb gebildete Deverbalsomen *polku* bzw. *polko* u.a. die abstrakte Bedeutung 'etwas Verachtetes, verachtet, getadelt u. dgl.' hat, und *piloine(n)* ist offenbar ein davon abgeleitetes Adjektiv (vgl. estn. *põlgne*; im Fi. und Kar. wäre eigentlich **polkoinen* zu erwarten). Dies ist keine Überraschung, weil die abstrakte Bedeutung 'verachten, tadeln, geringschätzen' neben der ursprünglicheren

konkreten Bedeutung 'treten' nach ihrer weiten Verbreitung in den ostseefi. Sprachen (im Estn., Liv., Fi., Kar.-Olon., man beachte auch lapp. *boalgat* 'verleumden') zu urteilen für das Verb. *polkea*, *põlgama*, *poukta* usw. wahrscheinlich schon seit der urfi. Zeit kennzeichnend gewesen ist. Als eine Parallele für den Bedeutungswandel 'treten, mit dem Fusse stossen' >> 'verachten, geringschätzen' kann z.B. das lat. Verb *spernere* und seine ieur. Sippe dienen. Zuletzt wird das in den ingermanl. Volksliedern belegte Adj. *piloine(n)* = *piloine(n)* behandelt und es wird gezeigt, dass dies eine alliterativische Parallelförm von *piloine(n)* sein dürfte (z.B. *piloine piika* < *piloine piika*), wie man schon früher gedacht hat, dass es aber in gewissen Zusammenhängen später bisweilen mit fi.-kar. *pila* 'Spas, Spiel, Hohn, Neckerei usw.' assoziiert worden sein kann.

JULIUS MÄGISTE